

Eerlijke handel

Achtergrond-
informatie over
cacao, koffie, fruit
en katoen

Achter ieder product schuilt een mens met een verhaal – een verhaal over een bestaan in waardigheid, of over uitbuiting en armoede. Eén van de lastigste kenmerken van de wereldmarkt is de verregaande anonimiteit. Wij weten niets over de handen die onze producten maken. Solidaridad zoekt naar de mens achter het product: je koopt niet iets, je koopt van iemand.

Solidaridad

Wie kan hier chocola van maken?

Keurmerk voor duurzame cacao in aantocht

Grote chocoladeproducenten werken samen met Solidaridad aan een mens- en milieuvriendelijke productie van cacao. Deze duurzame cacao wordt halverwege 2009 op de markt verwacht.

Waar komt chocola vandaan? Chocola groeit aan een boom. Tenminste, de cacaobonen waar uiteindelijk chocola van wordt gemaakt groeien aan een boom, de cacaoboom: *Theobroma cacao* voor de liefhebbers. Zo'n 80 procent van alle cacao komt uit slechts een handjevol landen: Ivoorkust, Ghana, Nigeria, Indonesië en Brazilië.

Tropisch regenwoud

Cacao is een echte 'rainforest killer'. Vooral in Afrika en Indonesië maakt tropisch regenwoud in hoog tempo plaats voor onafzienbare cacaoplantages waar cacaobomen met (in Europa streng verboden) pesticiden besproeid worden. Zo'n 70.000 vierkante kilometer van onze aarde is inmiddels beplant met cacaobomen. In Ivoorkust alleen al is daardoor 15 procent van het tropisch regenwoud verloren gegaan.

Slavernij

De mensonterende arbeidsomstandigheden op veel cacaoplantages zijn inmiddels tot de westerse media doorgedrongen. Ongezonde en gevaarlijke arbeidsomstandighe-

den, kinderarbeid en zelfs vormen van slavernij zijn meer regel dan uitzondering. De meeste boeren leven onder de armoedegrens.

Van boon tot chocola

De ruwe bonen worden naar het westen geëxporteerd waar ze schoongemaakt, geroosterd en vermalen worden tot cacaomassa. De markt voor cacao is instabiel, de prijzen zijn laag en vooral de lokale handelaren, exporteurs en de cacaooverwerkende industrieën in Europa en de VS en tenslotte de winkels die chocola verkopen verdienen eraan. De wereldwijde verkoop van chocola en chocolaproducten is jaarlijks goed voor pakweg 60 miljard dollar. De boeren die de cacao daadwerkelijk telen en plukken zien daar bitter weinig van.

Het kan ook anders: Solidaridad en *Utz certified*

De cacaoboom groeit het best in landen rond de evenaar en bloeit het hele jaar door. Daardoor draagt hij ook het hele jaar vrucht (lees: cacaobonen). De boom is kwetsbaar: hij gedijt niet goed in de volle zon en heeft veel verzorging nodig. De hoge opbrengst per boom en de noodzaak tot veel zorg maken de cacaoboom zeer geschikt voor kleinschalige teelt. Boeren met 2 tot 5 hectare land kunnen veel meer zorg aan hun bomen besteden waardoor ze per boom een veel hogere opbrengst halen dan grootschalige telers.

Boeren die daarnaast biologische methodes voor het telen toepassen, hebben geen (dure) pesticiden meer nodig en verbeteren in één klap de zeer ongezonde arbeidsomstandigheden doordat ze geen gif meer hoeven te sproeien. Ook het milieu vaart daar wel bij.

Utz Keurmerk

Kleinschalige boeren die ook hun plukkers (en verwerkers) een beter loon betalen, normale werktijden instellen en hun werknemers vakbondsrechten toestaan, komen in aanmerking voor het Utz keurmerk. Dat keurmerk garandeert dat de cacao milieuvriendelijk is geproduceerd.

Vraag en aanbod

Ongeveer de helft van de totale wereldproductie aan cacao komt uit Ivoorkust. Op dat land heeft Solidaridad haar pijlen gericht als het gaat om *Utz certified cacao*. Cacao-boeren worden geholpen om landbouwtechnieken te optimaliseren en milieu- en sociale omstandigheden te verbeteren. Zo kunnen zij voldoen aan het keurmerk en dat verbetert hun positie op de cacaomarkt. Door het uitschakelen van de tussenhandel

krijgen cacaoboeren zelf toegang tot de wereldmarkt en een veel betere prijs plus een investeringsbonus.

Het aanbod van duurzame cacao is één ding. De vraag naar cacao is een andere. Cacao is geen eindproduct zoals koffie of bananen. Solidaridad is daarom om tafel gaan zitten met de grote chocoladefabrikanten die cacao in hun producten verwerken: Cargill, Nestlé, Ahold, Heinz en Mars en begin 2008 was het zover. De partijen bereikten een akkoord en dat betekent dat de cacaomarkt vanaf 2009 zal verduurzamen. Daar is veel werk mee gemoeid.

Momenteel werken de cacaobedrijven en Solidaridad in samenwerking met lokale en internationale ontwikkelingsorganisaties aan de certificering. Een groep vertegenwoordigers is naar Ivoorkust gereisd om meer inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Daar zullen zij in 2008 en begin 2009 de eerste projecten uitvoeren om de certificering te testen en verder te ontwikkelen. In de jaren erna is het de bedoeling dat ook boeren in andere cacao producerende landen de kans krijgen met deze certificering te werken. De eerste Utz certified – *Good Inside*-cacao – wordt in de tweede helft van 2009 op de markt verwacht.

Steun Solidaridad

Uw steun is hard nodig voor het uitbannen van slavernij in de cacao teelt, bijvoorbeeld in Ivoorkust; de scholing, voorlichting en bewustwording van boeren; het toegang bieden aan boeren tot de wereldmarkt en het garanderen van een vaste minimumprijs.

Zuivere koffie

Duurzame koffie, stap voor stap

Twintig jaar geleden begon Solidaridad met Max Havelaar, fair trade koffie. Nu werkt Solidaridad samen met koffiebranders aan een grootschalige omschakeling naar duurzaam geproduceerde koffie.

‘Bedankt voor jullie hulp, maar liever hebben we een eerlijke prijs voor onze koffie.’ Dat zeiden de Mexicaanse koffieboeren van koffiecoöperatie Uciri in 1986 tegen Nico Roozen van Solidaridad. Het was het begin van de ontwikkeling van eerlijke handel en het Max Havelaar keurmerk.

Max Havelaar is als koffiemark een begrip geworden. En is inmiddels ook een keurmerk voor koffie, bananen, thee en tal van andere eerlijke producten die in de schappen van supermarkten liggen. Max Havelaar is ook in andere Europese landen geïntroduceerd, dus Solidaridad kan tevreden achterover leunen. Zou je zeggen.

Helaas is er nog een lange weg te gaan. Max Havelaar heeft in Nederland maar 5 procent marktaandeel. Nog steeds zijn er tussenhandelaren die koffieboeren geen eerlijke prijs betalen. Nog steeds worden er op grote schaal pesticiden gebruikt die het land en de mensen vergiften en nog steeds zien veruit de meeste koffieboeren in de wereld weinig terug van het geld waarvoor koffie in Nederland verkocht wordt.

Eerlijke handel

Max Havelaar begon met het uitschakelen van de tussenhandelaren – de coyotes zoals ze in Peru heten – waardoor de boeren een eerlijke prijs kregen. Drie jaar later, in 1991 richtte Solidaridad met een aantal fair trade initiatieven in andere landen een netwerkorganisatie van fair trade initiatieven in Europa op dat uitliep in de vorming van de Federation of Labeling Organisations (FLO). Zij beheren nu de keurmerken die er voor producten bestaan.

Koffiecoalitie

In 1999 zette Solidaridad een volgende stap met de oprichting van de Koffiecoalitie met vier andere ontwikkelingsorganisaties en twee vakbonden. De Koffiecoalitie wil westerse koffiebranders en supermarktketens overtuigen, dat zij medeverantwoordelijk zijn voor de vaak erbarmelijke werk- en leefomstandigheden van de koffieplukkers. Want Max Havelaar was mooi en de introductie geslaagd, maar uiteindelijk was een keurmerk geen doel maar een middel. Uiteindelijk wil Solidaridad de hele koffiemarkt duurzaam maken, zodat alle koffieproductie op een mens- en milieuvriendelijke wijze kan plaatsvinden; de tussenhandel is uitgeschakeld en alle koffieboeren een beter bestaan krijgen. Daarvoor is volume nodig.

Jaarlijks worden wereldwijd zo'n 105 miljoen balen (= 60 kilo) koffie geproduceerd. Een fractie daarvan is duurzaam. De rest wordt door boeren geproduceerd die nog steeds een slechte prijs krijgen, nog steeds pesticiden gebruiken, afhankelijk zijn van de grillen van de wereldmarkt en nog steeds uitgebuit worden door tussenhandelaren en exporteurs die de meeste winst opstrijken. En de boeren die wél duurzaam produceren kunnen maar een deel van hun productie als fair trade koffie verkopen. Er is te weinig vraag.

Utz Certified

Samen met Ahold ontwikkelde Solidaridad in 2002 daarom Utz Certified: een keurmerk voor duurzame koffie. Geen consumentenmerk maar een keurmerk dat koffiebranders de zekerheid biedt dat hun bonen duurzaam geproduceerd zijn.

Onder andere door de druk van de Koffiecoalitie en de introductie van Utz beginnen grote koffieproducenten (o.a. Sara Lee) en grote winkel- en restaurantketens over te schakelen op duurzaam geproduceerde koffie. Daardoor is nu 25 procent van de koffiemarkt duurzaam en drinken veel mensen duurzame koffie zonder het zelf te weten! Wie bij Mac Donalds een bakkie doet, drinkt Utz gecertificeerde koffie.

Overgaan op duurzame, milieuvriendelijkere productie van koffie is op de lange termijn aantrekkelijk, maar op de korte termijn kostbaar. Het vergt een andere productiewijze. In samenwerking met Rabobank International ontwikkelde Solidaridad daarom het Sustainable Agriculture Guarantee Fund. Dit fonds richt zich op de voorfinanciering van duurzaam geproduceerde agrarische gewassen en ondersteunt coöperaties die geen toegang hebben tot de normale banken.

Stap voor stap wordt steeds meer koffie duurzaam geproduceerd door boeren en krijgen steeds meer boeren uitzicht op een menswaardiger en gezonder bestaan.

Steun Solidaridad

Uw geld is hard nodig voor de scholing, voorlichting en bewustwording van boeren, bijvoorbeeld in DR Congo; het omschakelen op milieuvriendelijkere productiemethoden; het toegang bieden aan boeren tot de wereldmarkt en het garanderen van een vaste prijs. En ook de onderhandelingen met koffiebranders, supermarkten en grote ketens kost tijd en dus geld!

Gezond fruit

Fair is meer dan alleen eerlijke prijzen

Biologische landbouwmethoden en aandacht voor mensenrechten, arbeidsomstandigheden en emancipatie maken fruitteelt ‘gezond’.

Twee stuks fruit per dag helpt ons om gezond te blijven. Maar hoe gezond is het leven van de mensen die het verbouwen? En hoe gezond is de omgeving, de grond en de plantages waar ons fruit vandaan komt?

Niet zo best. Reguliere bananenproductie is één van de meest vervuilende agrarische sectoren in ontwikkelingslanden. De arbeidsomstandigheden op veel fruitplantages zijn slecht: lange werkdagen, slechte betaling en niet of nauwelijks voorzieningen voor zwangere werknemers en vrouwen met kleine kinderen. Veel arbeiders hebben ernstige gezondheidsproblemen en vrouwen worden onvruchtbaar door giftige bestrijdingsmiddelen.

Gezond fruit

Solidaridad werkt aan het gezond en duurzaam maken van fruitteelt. We zorgen dat fruitboeren een eerlijke prijs krijgen én helpen bij een milieuvriendelijke manier van telen onder goede arbeidsomstandigheden. We helpen hen ook met toegang tot de exportmarkt en creëren een afzetmarkt voor duurzaam fruit in Europa.

In 1996 richtten we daarvoor het eerste fair trade fruitbedrijf ter wereld op: AgroFair.

De boeren, verenigd in coöperaties, zijn er aandeelhouders van. Zo delen ze mee in de winst en hebben ze zeggenschap in het te voeren beleid. Anno 2008 ondersteunen en begeleiden we met Agrofair fruitprojecten in Argentinië, Brazilië, Costa Rica, Dominicaanse Republiek, Ecuador, Mexico, Peru, Burkina Faso, Ghana, Mali, Marokko en Zuid-Afrika.

Snelle keten

Wat begon met de inmiddels beroemde Oké-banaan, is een gevarieerde fruitmand geworden met mango's, ananassen, sinaasappelen, mandarijnen en citroenen. Daar zijn we eerlijk gezegd behoorlijk trots op. Het organiseren van zowel duurzame productie als de export én de afzet wordt – anders dan bij producten als koffie, thee en katoen – gedomineerd door snelheid. Fruit is bederfelijke waar. Een paar dagen vertering in de keten en je kan je hele lading weggooien.

Solidaridad gaat verder. Iedereen verdient een menswaardig bestaan. Dus betreft Solidaridad steeds meer boeren en arbeiders van nog meer fruitsectoren (druiven en papaja's, bijvoorbeeld) bij eerlijke handel.

Solidaridad doet meer. In Ghana bijvoorbeeld is Volta River Estates Ltd (VREL) één van de belangrijkste landbouwbedrijven. De arbeidsomstandigheden zijn vergeleken met andere boerenbedrijven in het gebied beter. Werknemers krijgen een vast salaris dat 10% hoger ligt dan het minimum loon in Ghana. Ziektekosten, zwangerschapsverlof, studie en pensioen zijn geregeld. Iedere werknemer heeft een fiets. En kan geld lenen tegen een lage rente.

Een kwart van de aandelen van Volta River Estates Ltd. is nu nog in handen van Solidaridad. Zo gauw het bedrijf economisch en organisatorisch stabiel genoeg is, dragen we de aandelen over aan de werknemers.

De emancipatie van fruitteelt staat wereldwijd nog in de kinderschoenen. We moeten nog veel meer zaaien (in het zuiden én in het noorden) om de wereldmarkt voor fruit duurzaam te maken.

Uw bijdrage

Het geld dat daarvoor nodig is komt deels uit subsidies. Maar vooral van donateurs. Die sterken ook ons gevoel dat we niet alleen staan in ons werk. Natuurlijk hopen we dat steeds meer mensen biologisch en fair trade fruit gaan eten. Maar zonder geld van donateurs krijgen we dat nooit voor elkaar.

Katoen in goede handen

Katoenroute mens- en milieuvriendelijk

Van de plukvelden van India naar de kledingwinkels in Europa: katoen legt een lange, harde weg af. Solidaridad werkt van begin tot eind aan een meer duurzame route.

Door uitputting van grond worden de opbrengsten van de plukvelden in India lager. Katoenboeren gebruiken veel (en veel te dure) chemische bestrijdingsmiddelen. Daardoor wordt de katoenplant kwetsbaarder waardoor er meer pesticiden nodig zijn. Het sproeien van die middelen levert veel gevaar op voor mens en milieu. Zo veel dat er (letterlijk) boeren ziek worden en doodgaan.

Negatieve spiraal

De arbeidsomstandigheden zijn letterlijk levensgevaarlijk. Daarnaast leven veel katoenboeren onder de armoedegrens. De prijs voor katoen op de wereldmarkt is laag. Boeren moeten geld lenen om de dure pesticiden aan te schaffen en omdat de oogst elk jaar minder oplevert komen veel boeren in een situatie van schuldenlavernij terecht.

Die negatieve spiraal eindigt er soms mee dat boeren geen zaaigoed, kunstmest of pesticiden meer kunnen kopen, hun schulden niet kunnen afbetalen, geen uitweg meer zien en zelfmoord plegen soms door diezelfde pesticiden op te drinken.

Ververijen

Van de plukvelden naar de weverijen en ververijen. Voor het verven van katoen is veel warm water nodig. Dagelijks verdwijnen stapels hout ter grootte van hele voetbalvelden om katoenververijen van brandhout te voorzien. Verven van katoen gebeurt met zout en veelal chemische kleurstoffen die – na gebruik – zonder filtering in het oppervlakte water worden geloosd. De gevolgen daarvan voor mens en milieu laten zich raden.

Wat doet Solidaridad?

Wij werken aan verduurzaming van de katoenketens in Peru, India en China. Dat doen we door: hulp bij de zelforganisatie van boeren; voorfinanciering onder betere voorwaarden; hulp bij het omschakelen naar biologische teelt (levert meer op) en toegang tot de markt waardoor tussenhandelaren uitgeschakeld worden. Zo'n 20 jaar geleden begonnen we in Peru. Daar staat inmiddels een zelfstandige en sterke katoenketen gebaseerd op biologische teelt en fair trade. We zijn daar nog steeds bij betrokken. Na Peru begonnen we in India. In het zuiden werken we aan een keten van kledingproductie. Van het kweken en plukken van biologisch katoen tot het verven in milieuvriendelijkere textielververijen waar zuiniger met energie wordt omgesprongen en afvalwater eerst door een filter gaat voordat het in de rivier verdwijnt.

Katoenkwekers delen de lakens uit

Het Chetna project in het zuiden van India is een bijzonder project. Het bedrijf wordt democratisch gerund en moet uiteindelijk eigendom worden van de minstens 10.000 aangesloten kleine boeren die katoen kweken. Zo worden zij, in plaats van tussenhandelaren en exporteurs, eigenaren van de bedrijven die van hun katoen draden en stoffen weven. Ook in China timmert Solidaridad aan de weg met duurzame productieketens.

Mode

Een duurzame keten betekent niet alleen zorgen voor duurzame productie maar ook voor afzet van duurzaam geproduceerde katoen.

Solidaridad werkt daarbij op twee verschillende manieren.

Solidaridad is medeoprichter van kledingmerken die werken met katoen van biologische en fair trade afkomst: Kuyichi, M'Brace en 100% Organic Cotton. Mooie kleding en goed gemaakt. Lekker om te dragen.

Daarnaast probeert Solidaridad bestaande merken over te halen om biologisch katoen te gaan gebruiken. Daarvoor heeft Solidaridad MADE-BY opgericht. Een onafhankelijk

keurmerk voor modemerken en retailers die de sociale, economische en ecologische omstandigheden in de katoenketen willen verbeteren. Merken die aangesloten zijn bij MADE-BY importeren duurzame katoen en via een pincode op het product kun je op de website van MADE-BY vinden waar het katoen precies vandaan komt.

Wat is er nog te doen?

De vraag naar verantwoorde, biologische katoen in de wereld stijgt enorm. Solidaridad heeft een begin gemaakt. En mede een trend gezet. In Peru blijven we werken aan optimalisatie van de keten en de kwaliteit van 's werelds mooiste katoenvariëteit: tanguis-katoen. In India zitten we nog in het stadium van oprichting en opleiding van boerencoöperaties. En zoeken we naar nieuwe, duurzame oplossingen voor vervuiling van mens en milieu in de keten. China is nog onbekend gebied. Er ligt nog een enorm werkterrein voor verduurzaming open.

Steun Solidaridad

Uw geld is nodig voor het werken aan duurzame productieketens van katoen in India, China en Peru. Onder andere voor het trainen van boeren, het voorfinancieren van oogsten en het boeren helpen om te schakelen op biologische teelt.

Solidaridad

Duurzame economie begint met solidaridad

www.solidaridad.nl/advent

Giro 180 44 44

† Goylaan 15, 3525 AA Utrecht · tel: 030 272 03 13 · info@solidaridad.nl